

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060301

PROTOKOLL
2018-05-17
2018-05-29
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 29
Mål nr M 7509-17

RÄTTEN

F.d. hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, hovrättsråden Hans Nyman, referent, och Christina Ericson samt tf. hovrättsassessorn Alexander Häggkvist.

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Föredraganden David Sandberg

PARTER

Klagande

KB Malmö Metallteknik, 916549-6606
Lerbäcksväg 14
237 91 Bjarred

Ombud: Advokat M L

Motpart

Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

SAKEN

Ansökan om tillstånd till yrkesmässig transport av avfall och farligt avfall

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-07-18 i mål nr M 4628-16

Efter att KB Malmö Metallteknik (bolaget) ansökt om tillstånd till transport av farligt avfall avslag Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) ansökan i beslut den 30 juni 2015 med hänvisning till 16 kap. 6 § miljöbalken på grund av att bolaget inte levde upp till de vandelskrav som rimligen kan ställas på den som innehar tillstånd att bedriva transporter av farligt avfall. Efter att bolaget överklagat beslutet till mark- och miljödomstolen beslutade mark- och miljödomstolen i dom den 26 januari 2016 i mål nr M 2693-15 att återförvisa målet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning. Av skälen framgick att domstolen bedömde att länsstyrelsen inte hade haft skäl för att

Dok.Id 1426145

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30

avslå ansökan med stöd av bestämmelsen i 16 kap. 6 § miljöbalken om vandel och att domstolen inte prövat bolagets ansökan utifrån bestämmelserna i 36 § avfallsförordningen (2011:927). Länsstyrelsen överklagade beslutet till Mark- och miljööverdomstolen som i beslut den 1 april 2016 inte gav prövningstillstånd.

Efter att handläggningen av ansökan återupptogs i länsstyrelsen beslutade länsstyrelsen den 20 april 2016 att en invändning om jäv från bolaget inte föranledde någon åtgärd från länsstyrelsens sida. Länsstyrelsen avlog sedan ansökan om tillstånd i beslut den 19 oktober 2016. I den nu överklagade domen avlog mark- och miljödomstolen bolagets överklagande av länsstyrelsens beslut.

Bolaget har nu överklagat mark- och miljödomstolens dom och i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens dom meddelar bolaget sökt tillstånd. I andra hand har bolaget yrkat att ärendet återförvisas till länsstyrelsen med instruktionen att meddela bolaget sökt tillstånd samt därvid med ändring av länsstyrelsens beslut den 20 april 2016 med anledning av invändning om jäv, förklarar att A J, D B och M S på grund av jäv är förhindrade att handlägga ärendet.

Länsstyrelsen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Målet föredras och Mark- och miljööverdomstolen fattar följande

BESLUT (att meddelas 2018-06-29)

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 19 oktober 2016, [dnr 562-2539-2016], och återförvisar ärendet till länsstyrelsen för förnyad handläggning.

Mark- och miljööverdomstolen tar först ställning till vad bolaget anfört i frågan om jäv vid handläggningen av ärendet i länsstyrelsen.

Vad parterna anför

Bolaget har gjort gällande att D B varit jävig vid handläggningen i länsstyrelsen och bl.a. anför att D B gett uttryck för att inte vara opartisk i ärenden avseende den koncern som bolagen ingår i och att det framstår för koncernen som att han haft som övergripande mål att stänga ner dess verksamheter. D B var med och fattade det tidigare beslutet att avslå bolagets ansökan och har i sin bedömning framställt allvarliga anklagelser mot bolaget. Han har även företrätt länsstyrelsen såsom bolagets motpart i mark- och miljödomstolen efter att bolaget överklagade det tidigare beslutet. Efter att beslutet undanröjdes av mark- och miljödomstolen och ärendet återförvisats har D B fortsatt handlägga ärendet och länsstyrelsen har förelagt bolaget att inkomma med uppgifter om bolagets transporter av farligt avfall efter länsstyrelsens första beslut. Bolaget har efter återupptagande också anklagats för att ha utfört transporter utan tillstånd vilket var anklagelser som hade förts fram under handläggningen i mark- och miljödomstolen och avfärdats av domstolen.

Länsstyrelsen har i frågan om jäv anför att länsstyrelsens agerande helt baserats på egna erfarenheter från kontakten med bolaget/bolagen men även den information som länsstyrelsen fått ta del av inom ramen för myndighetssamordning. Länsstyrelsen arbetar ständigt på att förbättra såväl den interna som den externa kommunikationen och att bolagets verksamhet och agerande likt andra bolag på så vis blir kända och uppmärksammade av berörda myndigheter. Detta ska inte förväxlas med att det finns en förutfattad och negativ mening. Däremot finns det nu en betydligt bättre informationsspridning inom och mellan myndigheter jämfört med tidigare. Det går vidare inte att skilja bolagen inom koncernen åt mer än via namnet på respektive bolag. Då bolagen i koncernen agerar som att det vore ett och samma bolag är det inte möjligt att göra bedömningar för ett av bolagen utan att beakta agerande i övriga bolag.

Rättslig reglering

Enligt 11 § första stycket förvaltningslagen (1986:223), FL, är den som skall handlägga ett ärende jävig

1. om saken angår honom själv eller hans make, förälder, barn eller syskon eller någon annan närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon närstående,

2. om han eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,
3. om ärendet har väckts hos myndigheten genom överklagande eller underställning av en annan myndighets beslut eller på grund av tillsyn över en annan myndighet och han tidigare hos den andra myndigheten har deltagit i den slutliga handläggningen av ett ärende som rör saken,
4. om han har fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon i saken, eller
5. om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet.

Enligt andra stycket samma paragraf ska jäv bortses från när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse.

I 11 § FL finns ingen uttrycklig jävsgrund som avser situationen att den som handlägger ärendet tidigare beslutat i ärendet (jfr t.ex. vad som gäller för domare i brottmål enligt 4 kap. 13 § punkten 8 rättegångsbalken) utan frågan om jäv får i ett sådant fall prövas mot generalklausulen i 11 § första stycket 5 FL.

Vid införandet av tvåpartsprocess i de allmänna förvaltningsdomstolarna, vilket för mark- och miljödomstolarna motsvaras av bestämmelsen i 5 kap. 2 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar, uttalade sig Lagrådet i frågor om jäv. Lagrådet angav att om ett ärende återförvisas av förvaltningsdomstol till en myndighet eller denna av annat skäl har att pröva ärendet efter ett domstolsavgörande det normalt torde ”därvid gälla att den tjänsteman som företrätt det allmänna som den enskildes motpart i förvaltningsdomstolsprocessen enligt 11 § första stycket 2 eller 4 förvaltningslagen eller grunderna för dessa bestämmelser på grund av jäv” blir förhindrad att handlägga ärendet vid den förnyade prövningen (prop. 1995/96:22 s. 163). Departementschefen anslöt sig till vad Lagrådet anfört (s. 96). I doktrin (se Hellners & Malmqvist, Förvaltningslagen [31 maj 2010, Zeteo] kommentaren till 11 §) har framförts att situationen snarare bör bedömas enligt generalklausulen i 11 § första stycket 5 FL och att ”om den som ska handlägga ett ärende tidigare har haft en partsroll och då låst sig för en viss uppfattning i saken, kan detta rubba förtroendet till hans eller hennes opartiskhet i ärendet. I så fall blir det jäv enligt generalklausulen.”

JO har i fråga om jäv uttalat bl.a. följande. Jävsreglernas syfte är att förhindra misstankar om bristande opartiskhet och ovidkommande hänsyn. Det är en utgångspunkt att kraven på oberoende och opartiskhet ska uppfyllas med viss marginal. Det krävs inte att handläggaren rent faktiskt har brustit i kraven på opartiskhet och objektivitet för att det ska vara fråga om jäv. Det är tillräckligt att det med ett objektivt betraktelsesätt finns någon omständighet som rubbar förtroendet för handläggaren. Jävsreglerna tar inte enbart sikte på den som är beslutsfattare utan alla som ska ta sådan befattning med ärendet att han eller hon kan tänkas inverka på utgången (JO 2015/16 s. 412 och 526).

Domstolens bedömning

Mark- och miljööverdomstolen anser att frågan om D B har varit jävig ska bedömas mot generalklausulen i 11 § första stycket 5 FL.

D B har deltagit i länsstyrelsens tidigare beslut om att avslå ansökan om tillstånd med hänvisning till bolagets bristande vandel samt företrätt länsstyrelsen som bolagets motpart i mark- och miljödomstolen efter att beslutet överklagats. Efter att målet återförvisats till länsstyrelsen har D B på nytt handlagt ärendet. Den jävsinvändning som inkom till länsstyrelsen behandlades på ett formellt riktigt sätt och D B fortsatte handläggningen och fattade sedan det nu överklagade beslutet.

De uppgifter som länsstyrelsen efter återförvisningen har krävt in kan ge en objektiv betraktare intrycket av att länsstyrelsens prövning fortsatt avsett frågan om vandel, det vill säga den fråga som har prövats av mark- och miljödomstolen och länsstyrelsen vid den tidigare prövningen. Oaktat om uppgifterna som begärts in från bolaget även kan ha haft betydelse för prövningen enligt avfallsförordningen, eller kan ha varit befogade att kräva in av annan anledning, kan det ge intrycket av att prövningen avsett samma sak som vid den tidigare prövningen. Då D B tidigare fattat beslut i ärendet och såsom bolagets motpart i domstol företrätt länsstyrelsen och försvarat det tidigare beslutet är det inte orimligt att en objektiv betraktare uppfattar den fortsatta handläggningen som att han kan ha låst sig vid en uppfattning i ärendet.

De ovan angivna omständigheterna medför sammantagna att det föreligger skäl att ifrågasätta tilltron till D Bs opartiskhet vid handläggningen av bolagets ansökan om tillstånd efter att ärendet återförvisats till länsstyrelsen. Han har därmed varit jävig att handlägga och besluta i ärendet. Då beslutet inte tillkommit i laga ordning ska beslutet undanröjas och ärendet återförvisas till länsstyrelsen för förnyad handläggning (jfr 50 kap. 27 § RB analogivis).

Med denna utgång finns inte skäl att ta ställning till frågan om tillstånd kan ges. Det finns inte heller skäl att på förhand ta ställning till om jäv kan komma att föreligga för A J och M S vid den förnyade prövningen. Det får i stället ankomma på länsstyrelsen att utifrån vad som anförts ovan tillse att ärendet inte handläggs av personal som är jävig.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

David Sandberg
Protokollet uppvisat/